

Sygn. akt III CSK 204/15

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa D. S.
przeciwko R. S. i Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w Krakowie
o zapłatę i ochronę dóbr osobistych ,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 października 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 30 października 2014 r., sygn. akt I ACa 1018/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny w Krakowie uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 29 stycznia 2014 r. w części dotyczącej pozwanego Skarbu Państwa i w tym zakresie odrzucił pozew oraz oddalił apelację powódki w pozostałym zakresie.

Powódka zaskarżyła wyrok w części oddalającej jej apelację, powołując podstawę przewidzianą w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. We wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania wskazała przyczyny objęte art. 398⁹ § pkt 2 i 3 k.p.c. Potrzeby wykładni przepisu prawnego budzącego poważne wątpliwości upatrywała w konieczności sprecyzowania przesłanek zezwalających na zastosowanie art. 117 § 5 k.p.c., które wskazują na niezbedność ustanowienia pełnomocnika oraz określenia granic swobodnego uznania sądu oceniającego wniosek strony. Występowanie podstawy nieważności postępowania zawartej w art. 379 pkt 2 k.p.c. połączyła z odmową przyznania jej pełnomocnika z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznanie skargi kasacyjnej, będącej kwalifikowanym, nadzwyczajnym środkiem odwoławczym musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, związanymi z ochroną interesu powszechnego. Indywidualny interes skarżącego podlega uwzględnieniu, o ile jest zgodny z interesem powszechnym. Skarga nie stanowi środka zmierzającego do kwestionowania niesatysfakcjonującego skarżącego orzeczenia sądu drugiej instancji. Stwierdzenie, czy zachodzą szczególne względy, przemawiające za rozpoznaniem skargi kasacyjnej w konkretnej sprawie, dokonywane jest przez badanie, czy skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na istnienie chociaż jednej z przyczyn wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Odwołanie się do przyczyny istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., wymaga wskazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi wątpliwości, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć, jak też, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia

sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z dnia 8 lipca 2008, I CSK 111/08; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11; z dnia 4 kwietnia 2012 r., III SK 39/11; z dnia 26 kwietnia 2012 r., III SK 43/11, niepublikowane). Muszą to być rozbieżności wykładni przepisu prawa, a nie rozbieżności w jego stosowaniu. Skarga uczestniczki nie spełnia wymagań przewidzianych dla powoływanej przyczyny. Przepis art. 117 § 5 k.p.c. był przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego, w których dokonywana była wykładnia przesłanki uznania udziału adwokata lub radcy prawnego za potrzebny (por. wyroki: z dnia 20 sierpnia 2009 r., II CSK 64/09; z dnia 19 lutego 2009 r., II CSK 64/09; postanowienie z dnia 6 grudnia 2012 r., II CZ 125/12; z dnia 18 grudnia 2014 r., II CZ 75/13, nieopublikowane). Skarżąca nie powołała żadnych orzeczeń i nie odniosła się do wysuniętych w nich argumentów. Nie ma podstaw do przyjęcia, że zachodzi potrzeba zmiany dotychczasowej linii orzecznictwa, czy też, że doszło do rozbieżności stanowisk Sądu Najwyższego. Kwestie poruszone w uzasadnieniu tej przyczyny stanowią w istocie wątpliwości związane ze stosowaniem tego przepisu w okolicznościach sprawy, co nie jest objęte zakresem tej przyczyny. Granice dyskrecjonalnej oceny sądu wyznaczają okoliczności konkretnej sprawy i przepis ustawy.

W postępowaniu kasacyjnym zarzut nieważności postępowania może dotyczyć bezpośrednio tylko postępowania przed sądem drugiej instancji. Nie ma możliwości bezpośredniego badania w tym postępowaniu naruszenia przepisów postępowania przez sąd pierwszej instancji, w tym prowadzących do nieważności postępowania. Kwestia ta może podlegać badaniu i rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy jedynie pośrednio, poprzez przytoczenie przez skarżącego w ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania, zarzutu naruszenia przez sąd drugiej instancji art. 378 § 1 lub art. 386 § 2 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2009r., CSK 80/09 z dnia 8 października 2009 r., II CSK 156/09, niepubl.; z dnia 2 lutego 2010 r., II PK 318/09, niepubl.; z dnia 1 września 2010 r., II UK 102/10, niepubl.). Nieważność postępowania Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu w granicach zaskarżenia, stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c., w odniesieniu do postępowania przed sądem drugiej instancji.

Zgodnie z poglądem przyjmowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, odmowa uwzględnienia przez sąd wniosku strony o ustanowienie dla niej adwokata lub radcy prawnego nie może być oceniana, jako powodująca nieważność postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw (zob. wyroki SN: z dnia 16 lutego 1999 r., II UKN 418/98, OSNP 2000, Nr 9, poz. 359, z dnia 5 lipca 2000 r., I CKN 787/00, niepubl. i z dnia 12 września 2007 r., I CSK 199/07, niepubl.; z dnia 28 maja 2013 r., I PK 3/13 oraz postanowienie SN z 14 stycznia 2009 r., IV CZ 106/08, niepubl.). Tylko w wyjątkowych sytuacjach mogłoby być kwalifikowane jako powodujące pozbawienie strony możliwości obrony jej praw. Dotyczy to jednak tylko przypadków, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje nieznajomość reguł postępowania lub nieporadność, prowadzącą do tego, że przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2009 r., I UK 195/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 190 oraz z dnia 12 maja 2010 r., I UK 19/10, LEX nr 603408). W uzasadnieniu wniosku brak okoliczności, które wskazywałyby na to, że skarżąca nie podjęła czynności mających na celu rozpoznanie sprawy, nie rozumiała ich znaczenia, czy też, że wykazywała nieporadność w odniesieniu do korzystania z uprawnień procesowych albo że przeszkodę w tym względzie stanowił przedmiot sprawy. Nie ma podstaw do założenia, że w razie skierowania roszczenia przeciwko sędziemu, skład sądu rozstrzygającego może być skłonny, „w subiektywnie pojmowanym interesie Wymiaru Sprawiedliwości i powagi sądownictwa do bagatelizowania zachowań wykraczających poza przyjętą konwencję”, jeżeli nie wskazują na nią podniesione zastrzeżenia.

Z tych względów Sąd najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.